T089 ATĐ 1 (37) Luận Thi Thiết Q5-Nhân Thi Thiết Trong Đối Pháp Đại Luận

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1538 - LUAÄN THI THIEÁT - Quyeån 5 593

LUAÄN THI THIEÁT
QUYEÅN 5

- Phaàn thöù taùm: Nhaân thi thieát trong Ñoái Phaùp Ñaïi Luaän (Phaàn 2)

Hoûi: Vì sao ngöôøi chöa lìa aùi duïc, khi cheát gioù beân treân thoåi aàm aàm nhaäp vaøo trong thaân, coøn ngöôøi ñaõ lìa aùi duïc, khi cheát khoâng coù gioù beân treân thoåi aàm aàm nhaäp vaøo thaân? Ñaùp: Ngöôøi chöa lìa aùi duïc, khi cheát thì taâm khôûi sinh theo meâ ñaém beân ngoaøi, chaïy nhanh, gioù thoåi khieán maét môû ra, taâm trí bieán khaép, gioù aáy thoåi maõi khoâng ngöøng. Theá neân noùi gioù beân treân thoåi aàm aàm vaøo thaân ngöôøi aáy. Coøn ngöôøi lìa boû aùi duïc roài, khi cheát khoâng sinh khôûi taâm meâ ñaém beân ngoaøi, chaïy nhanh, neân khoâng coù gioù thoåi, maét cuõng khoâng môû nhaém, taâm cuõng khoâng bieán khaép, neân gioù aáy lieàn ngöng. Theá neân khoâng coù gioù beân treân thoåi aàm aàm nhaäp vaøo thaân ngöôøi aáy. Do nhaân duyeân ñoù neân coù vieäc nhö theá. Hoûi: Do ñaâu khi maïng ngöôøi coøn soáng thì thaân theå nheï nhaøng laïi meàm maïi, nhöng khi thaân maïng ñaõ cheát roài thì thaân theå cöùng ngaéc naëng neà laïi khoâng meàm maïi? Ñaùp: Khi thaân xaùc cheát thì caùc phaàn vò naèm beân ngoaøi, hai giôùi löûa vaø gioù ñeàu ñaõ maát, theá neân thaân theå naëng neà, cöùng ngaéc khoâng meàm maïi. Coøn khi ñang soáng thì caùc phaàn vò ôû khoaûng giöõa (trung taâm), hai giôùi löûa vaø nöôùc coøn chöa maát, theá neân thaân theå nheï nhaøng laïi meàm maïi. Vì nguyeân do ñoù neân coù vieäc nhö theá. Hoûi: Do ñaâu maø khi ngöôøi coøn soáng ñang ôû treân coõi ñôøi thì aên uoáng tieâu hoùa, nhöng khi ñaõ cheát roài thì ñoà hoï aên uoáng khoâng tieâu hoùa? Ñaùp: Khi ngöôøi ñang soáng treân ñôøi, thì caùc phaàn vò ôû giöõa trung taâm, caùc giôùi löûa - nöôùc - gioù ñeàu chöa maát, do giôùi nöôùc löu ñoäng thaám nhuaàn, giôùi löûa thì nung noùng, giôùi gioù thì vaän ñoäng thuùc ñaåy, cho neân thöùc aên ñöa vaøo ñeàu ñöôïc tieâu hoùa. Khi ngöôøi aáy cheát, thì phaàn vò ñi ra beân ngoaøi, caùc giôùi löûa- nöôùc- gioù ñeàu maát, neân thöùc aên ñöa vaøo thì nöôùc khoâng thaám nhuaàn, löûa khoâng nung noùng, gioù khoâng vaän ñoäng,

neân khoâng theå tieâu hoùa ñöôïc nhöõng ñoà hoï aên. Do nguyeân nhaân ñoù neân coù vieäc nhö theá. Hoûi: Do ñaâu khi ngöôøi ta coøn soáng ôû treân ñôøi naøy, thì thaân khoâng coù khí nhô, nhöng khi ñaõ cheát roài thì khí nhô ñaày aép? Ñaùp: Khi ngöôøi coøn ñang soáng treân ñôøi thì caùc phaàn vò ôû beân trong, hai giôùi löûa vaø gioù khoâng maát, ñuoåi theo giôùi nöôùc maø ñöôïc ñaày traøn, theá neân thaân aáy khoâng coù caùc thöù khí nhô. Khi ñaõ cheát roài thì phaàn vò ôû beân ngoaøi, hai giôùi löûa vaø gioù ñeàu maát, khoâng theo giôùi nöôùc nöõa maø vaãn ñaày traøn, theá neân thaân aáy lieàn coù khí nhô. Do nhaân ñoù maø coù söï vieäc nhö theá. Hoûi: Do ñaâu khi ngöôøi ñang coøn soáng ôû treân ñôøi thôû ra hít vaøo trao ñoåi cho nhau, nhöng khi cheát roài thì vieäc ñoù khoâng coøn nhö theá nöõa? Ñaùp: Khi ngöôøi ta coøn soáng thì phaûi suy nghó ñeå hieåu bieát, cho neân phaûi nöông vaøo tö töôûng, phaûi hít vaøo thôû ra thay nhau, ñeán khi cheát roài khoâng coøn suy nghó nöõa, theá neân coù söï vieäc nhö theá. Hoûi: Do ñaâu loaøi chim cuù meøo thì ñeâm thaáy maø ngaøy khoâng thaáy? Ñaùp: Con ngöôi trong maét cuûa loaøi chim cuù coù daïng maøu ñoû, ñeâm veà khoâng bò ngaên che, chæ bò ngaên che luùc ban ngaøy, vì theá ban ñeâm thì thaáy maø ban ngaøy khoâng thaáy. Hoûi: Do ñaâu ngöôøi ta thaáy ñöôïc ban ngaøy coøn ban ñeâm laïi khoâng thaáy? Ñaùp: Vì con ngöôi trong maét cuûa ngöôøi hình daïng maøu ñen, ban ngaøy khoâng bò ngaên che, chæ bò ngaên che vaøo ban ñeâm. Theá neân ban ngaøy thì thaáy maø ban ñeâm khoâng thaáy. Hoûi: Do ñaâu maø loaøi choù, ngöïa, ñeâm thaáy vaø ngaøy cuõng thaáy? Ñaùp: Con ngöôi trong maét cuûa loaøi choù vaø ngöïa coù maøu vaøng neân ñeâm ngaøy ñeàu khoâng ngaên ngaïi, theá neân ñeàu thaáy caû ngaøy laãn ñeâm. Hoûi: Vì sao caù thaáy ñöôïc trong nöôùc maø leân caïn thì khoâng thaáy ñöôïc? Ñaùp: Vì con ngöôi trong maét cuûa loaøi caù bò gheøn vaø nöôùc maét che laáp neân ôû trong nöôùc thì khoâng bò trôû ngaïi, khi leân bôø môùi bò ngaên che, cho neân ôû trong nöôùc thì thaáy, leân treân bôø thì khoâng thaáy. Hoûi: Do ñaâu maø hai maét cuûa con ngöôøi ôû trong nöôùc thì bò trôû ngaïi maø leân bôø thì khoâng? Ñaùp: Vì con ngöôi trong maét cuûa con ngöôøi do boït nöôùc taïo neân, do ñoù treân caïn thì khoâng bò trôû ngaïi, chæ trôû ngaïi khi ôû trong nöôùc. Hoûi: Do ñaâu maø loaøi ruøa, toâm, cua, eách, nhaùi, ñæa nöôùc... trong

nöôùc hay treân caïn ñeàu thaáy? Ñaùp: Vì con ngöôi trong maét cuûa caùc loaøi noùi treân do xöông taïo neân, neân ôû trong nöôùc hay ôû treân caïn ñeàu khoâng trôû ngaïi, do ñoù ñeàu thaáy. ----------

- Phaàn thöù chín: Nhaân thi thieát trong Ñoái Phaùp Ñaïi Luaän.

Tuïng noùi chung: Nguû nghæ - baïo aùc vaø traïo cöû, Laém löôõi nhieàu lôøi vaø ngu ñoän, Nieäm tueä maø phieàn naõo laïi taêng, Khoâng ñöôïc lôïi hay vôùi thieàn ñònh. Hoûi: Vì sao ôû theá gian laïi coù ngöôøi nguû nhieàu? Ñaùp: Nghóa laø coù ngöôøi thöôøng gaàn guõi vôùi keû nguû nhieàu, ham nguû. Nhöõng ngöôøi naøy ñoái vôùi

phöông phaùp saùng suoát thì laïi khoâng thích gaàn guõi reøn taäp. Ngöôøi ñoù cheát roài phaûi noùi sao ñaây? Hoï seõ thaønh loaøi traên, raén, roàng v.v..., laø do nhaân ñoù maø coù söï vieäc nhö theá. Hoûi: Vì sao laïi coù ngöôøi ít nguû nghæ? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi ñoái vôùi caùc phaùp quang minh maø nghó töôûng saùng suoát, laïi luoân gaàn guõi luyeän taäp, coøn ñoái vôùi caùc phaùp hoân traàm ham nguû thì khoâng thích gaàn guõi luyeän taäp. Ngöôøi ñoù cheát roài phaûi noùi sao ñaây? Hoï seõ thaønh caùc baäc Tieân nhaân, nhöõng vò xuaát gia, caùc vò Tröôûng giaû..., hoaëc laø nhöõng ngöôøi ñöôïc sinh leân caùc coõi trôøi thuoäc Saéc giôùi vaø Voâ saéc giôùi. Do nhaân ñoù maø coù vieäc nhö theá. Hoûi: Do ñaâu coù ngöôøi baïo aùc? Ñaùp: Nhö coù ngöôøi luoân quen thoùi söû duïng caùc binh khí, dao gaäy... vaø ñoái xöû taøn baïo vôùi moïi ngöôøi, nhöng laïi khoâng öa thích gaàn guõi giao teá vôùi ngöôøi khoâng thích baïo aùc, khoâng öa söû duïng vuõ khí, dao gaäy. Keû ñoù cheát roài phaûi noùi sao ñaây? Hoï seõ laøm ñoà teå gieát moå traâu, deâ, keû laøm nem chaû, keû saên baét, löôùi caâu, keû huaán luyeän voi ngöïa, keû chuyeân lo vieäc goâng cuøm troùi buoäc keû khaùc, nhöõng keû chaúng coi luaät phaùp ra gì..., laø do caùc nhaân ñoù maø coù vieäc nhö theá. Hoûi: Do ñaâu coù ngöôøi khoâng baïo aùc? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi thöôøng quen taùnh khoâng öa söû duïng caùc loaïi binh khí, dao gaäy vaø khoâng ñoái xöû taøn aùc vôùi moïi ngöôøi, traùi laïi nhöõng vieäc taøn aùc döõ daèn thì khoâng thích gaàn guõi taäp luyeän. Ngöôøi naøy cheát roài seõ noùi sao ñaây? Hoï seõ thaønh caùc baäc Tieân nhaân, caùc vò xuaát gia

vaø caùc Tröôûng giaû, hoaëc laø nhöõng ngöôøi ñöôïc sinh ôû coõi trôøi Saéc vaø Voâ saéc, laø do nhaân ñoù maø coù vieäc nhö theá. Hoûi: Do ñaâu coù ngöôøi bò traïo cöû (lay ñoäng khoâng yeân)? Ñaùp: Nhö coù ngöôøi thöôøng coù thoùi quen luoân bò quaáy ñoäng maõi khoâng yeân (traïo cöû) maø khoâng thích gaàn guõi reøn taäp caùc thöù yeân laëng, thoâi döùt. Ngöôøi ñoù cheát roài seõ noùi sao ñaây? Hoï seõ thaønh nhöõng keû öa ca muùa vui ñuøa, cöôøi giöõn, hoaëc sinh leân caùc coõi trôøi ôû Duïc giôùi, laø do nhaân ñoù neân coù vieäc nhö theá. Hoûi: Vì sao coù ngöôøi khoâng bò traïo cöû? Ñaùp: Nghóa laø coù ngöôøi thöôøng öa gaàn guõi luyeän taäp caùc söï vieäc vaéng laëng, yeân tónh, ngöng döùt... maø khoâng thích gaàn guõi söï naùo ñoäng khoâng yeân... Ngöôøi ñoù cheát roài seõ noùi sao ñaây? Hoï seõ thaønh caùc baäc Tieân nhaân, nhöõng vò xuaát gia, vaø caùc vò Tröôûng giaû, hoaëc laø nhöõng ngöôøi ñöôïc sinh ôû coõi trôøi Saéc vaø Voâ saéc, laø do caùc nhaân ñoù neân coù vieäc nhö theá. Hoûi: Vì sao ôû ñôøi laïi coù keû laém lôøi nhieàu tieáng? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi thöôøng gaàn guõi giao teá reøn taäp vôùi keû ba hoa noùi nhieàu, maø khoâng chòu gaàn guõi luyeän taäp vôùi ngöôøi ñieàm ñaïm, ít noùi. Ngöôøi naøy cheát roài seõ noùi sao ñaây? Hoï seõ thaønh loaøi hay keâu hoùt nhö anh vuõ, veït keùt, coø vaïc, le le ñaäu treân caây, trong loàng löôùi, hay caùc loaøi chim ñang bay maø hay keâu hoùt nhö yeán, nhaïn, laø do nhaân ñoù neân coù caùc vieäc nhö theá. Hoûi: Vì sao laïi coù ngöôøi khoâng laém tieáng nhieàu lôøi? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi thöôøng coù caùc thoùi quen hay gaàn guõi vôùi ngöôøi ñieàm ñaïm ít noùi, maø khoâng öa thích gaàn guõi reøn luyeän vôùi keû ba hoa noùi nhieàu. Ngöôøi ñoù

cheát roài seõ noùi sao ñaây? Hoï seõ thaønh caùc baäc Tieân nhaân, caùc vò xuaát gia, Tröôûng giaû... vaø nhöõng ngöôøi ñöôïc sinh ôû caùc coõi trôøi Saéc vaø Voâ saéc, laø do caùc nhaân ñoù neân coù caùc vieäc nhö theá. Hoûi: Vì sao laïi coù keû ngu toái, ñaàn ñoän? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi khoâng theå naøo gaàn guõi reøn taäp vôùi keû ña vaên hieáu hoïc, khoâng öa thích vieäc duøng caùc thöù tieáng ôû caùc ñòa phöông khaùc maø dieãn giaûng giaûi thích nghóa lyù. Do caùc nhaân ñoù neân coù vieäc nhö theá. Hoûi: Do ñaâu maø coù ngöôøi khoâng aùm ñoän? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi thöôøng gaàn guõi reøn luyeän vôùi nhöõng baäc ña vaên, hoïc gioûi maø khoâng öa gaàn guõi giao teá vôùi keû ít hoïc ít nghe, laïi thöôøng duøng caùc thöù tieáng cuûa nhieàu ñòa phöông khaùc maø giaûi thích caùc nghóa lyù. Ngöôøi naøy cheát roài seõ laøm nhöõng ngöôøi dieãn giaûng thuyeát

SOÁ 1538 - LUAÄN THI THIEÁT - Quyeån 5 597

phaùp kheùo leùo nhaát trong haøng Baø-la-moân hoaëc trong haøng Sa-moân... Do caùc nhaân ñoù neân coù vieäc nhö theá. Laïi nöõa, neân bieát nhöõng keû ít noùi coù hai loaïi: Ñoù laø keû thaáp heøn vaø baäc toân quyù. Theá naøo laø keû thaáp heøn ít noùi? Nghóa laø nhö coù ngöôøi duø laø ngheøo heøn nhöng vì coù trí neân luoân nöông nhôø vaøo cha meï, sö tröôûng coù danh tieáng cao quyù vaø caùc ngöôøi trí thöùc khaùc, cho neân goïi laø keû thaáp heøn ít noùi. Theá naøo laø baäc toân quyù ít noùi? Nghóa laø nhö ngöôøi coù baûn taùnh cao quyù vaø laïi coù trí, thöôøng hay nöông nhôø vaøo cha meï, sö tröôûng coù danh tieáng cao sang vaø nhöõng baäc trí thöùc khaùc, cho neân goïi laø ngöôøi toân quyù ít noùi. Hoûi: Theá naøo laø ngöôøi coù haïnh maø khoâng coù tueä? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi luoân luoân tìm hoïc chaùnh phaùp khoâng heà nhaøm chaùn. Nhöng ñoái vôùi caùc nghóa lyù (lyù thuù) ñöôøng loái cuûa phaùp thì laïi khoâng chòu suy nghó tìm hieåu. Do caùc nhaân ñoù maø coù vieäc nhö theá. Hoûi: Theá naøo laø ngöôøi coù tueä maø khoâng coù haïnh? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi ñoái vôùi nghóa lyù saâu xa cuûa caùc phaùp thì thöôøng suy xeùt tìm hieåu kyõ löôõng, nhöng ñoái vôùi chaùnh phaùp thì khoâng tìm hoïc nhieàu, chæ nghe hoïc chuùt ít ñaõ cho laø ñuû. Do caùc nhaân ñoù neân coù caùc vieäc nhö theá. Hoûi: Do ñaâu ôû ñôøi coù ngöôøi khoâng coù tueä maø cuõng khoâng coù haïnh? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi khoâng thöôøng caàu hoïc chaùnh phaùp maø ñoái vôùi nghóa lyù ñöôøng loái cuûa caùc phaùp cuõng khoâng heà tìm hieåu. Do caùc nhaân ñoù neân coù caùc vieäc nhö theá. Hoûi: Do ñaâu ôû ñôøi coù ngöôøi coù haïnh vaø tueä ñeàu ñaày ñuû? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi thöôøng caàu hoïc chaùnh phaùp laïi luoân luoân tìm hieåu quaùn xeùt nghóa lyù cuûa caùc phaùp. Do caùc nhaân ñoù neân coù caùc vieäc nhö theá. Hoûi: Do ñaâu maø coù theå giöõ gìn ñöôïc chaùnh phaùp? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi thöôøng xuyeân nöông döïa vaøo haønh töôùng cuûa caùc phaùp, ñoái vôùi möôøi hai xöù cuûa phaùp maø kheùo laõnh thoï, nhaän bieát giöõ gìn. Do caùc nhaân ñoù neân coù caùc vieäc nhö theá. Hoûi: Vì sao ôû ñôøi coù ngöôøi luoân laõng queân? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi ñoái vôùi caùc phaùp baát thieän thì luoân chöùa nhoùm tích tuï maø xoay chuyeån, reøn taäp gaàn guõi, luoân laøm caùc haïnh xaáu aùc. Ngöôøi naøy khi cheát roài thì bò ñoïa vaøo caùc ñöôøng döõ ôû trong ñòa

nguïc. Khi ôû ñòa nguïc ñaõ heát kieáp roài thì giaû nhö mong muoán ñöôïc laøm ngöôøi maø chung soáng, vaø khi ñöôïc laøm ngöôøi roài thì coù tuoåi thoï raát ngaén nguûi vaø cheát yeåu. Khi ôû coõi ngöôøi cheát ñi roài, neáu ñöôïc sinh laøm ngöôøi thì coù trí nhôù raát keùm, thöôøng khoâng nhôù nhieàu, nhôù laâu, maø luoân queân maát. Do caùc nhaân ñoù neân coù vieäc nhö theá. Hoûi: Vì sao ôû ñôøi coù ngöôøi ghi nhôù laâu? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi ñoái vôùi caùc phaùp thieän luoân tích tuï chöùa nhoùm vaø hay chuyeån ñoåi, luoân gaàn guõi tu taäp, roäng laøm caùc haïnh thieän. Ngöôøi naøy khi cheát roài thì ñöôïc sinh vaøo caùc coõi thieän, ôû treân cung trôøi. Khi ñôøi soáng ôû coõi trôøi ñaõ heát, neáu muoán sinh vaøo coõi ngöôøi ñeå chung soáng thì lieàn ñöôïc laøm ngöôøi vaø tuoåi thoï raát laâu daøi. Khi ôû coõi ngöôøi cheát roài, thì ñöôïc sinh trôû laïi laøm ngöôøi vaø coù trí nhôù raát toát, nhôù laâu, nhôù nhieàu. Do caùc nhaân ñoù neân coù caùc vieäc nhö theá. Hoûi: Vì sao ôû ñôøi coù ngöôøi bò phieàn naõo quaù saâu daøy? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi nghó töôûng ñeán duïc saân haïi cuûa hoï, roài do duïc saân haïi ñi tìm saân haïi duïc maø gaàn guõi reøn luyeän tu taïo..., ôû trong choã phieàn naõo saâu daøy maø phoù maëc cho noù xoay chuyeån. Do nhaân ñoù neân coù vieäc nhö theá. Hoûi: Vì sao ôû ñôøi coù ngöôøi khoâng bò phieàn naõo quaù saâu daøy? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi ñoái vôùi nghó töôûng xuaát ly khoâng saân, khoâng haïi, vaø caùc nhaân xuaát ly khoâng saân khoâng haïi, caùc taàm xuaát ly khoâng saân khoâng haïi..., luoân luoân gaàn guõi tu taäp reøn luyeän. Ñoái vôùi caùc phieàn naõo saâu daøy khoâng ñeå noù xoay chuyeån... do caùc nhaân ñoù neân coù vieäc nhö theá. Hoûi: Do ñaâu maø ôû ñôøi coù ngöôøi khoâng thaønh töïu nhanh choùng ñöôïc hai phaùp thieän thieàn ñònh vaø nhaãn nhuïc? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi ñoái vôùi caùc nghóa nhaát ñònh veà haønh töôùng cuûa caùc phaùp maø khoâng kheùo leùo laõnh thoï tuaân haønh. Do caùc nhaân ñoù neân khoâng theå nhanh choùng thaønh töïu hai phaùp thieän thieàn ñònh vaø nhaãn nhuïc. Hoûi: Nhaân ñaâu maø coù ngöôøi thaønh töïu nhanh choùng hai phaùp thieän thieàn ñònh vaø nhaãn nhuïc? Ñaùp: Nghóa laø nhö coù ngöôøi ñoái vôùi nghóa quyeát ñònh veà haønh töôùng cuûa caùc phaùp maø hay kheùo leùo laõnh thoï tuaân haønh. Do caùc nhaân ñoù maø thaønh töïu nhanh choùng hai phaùp thieän thieàn ñònh vaø nhaãn nhuïc. ----------

- Phaàn thöù möôøi: Nhaân thi thieát trong Ñoái Phaùp Ñaïi Luaän (Phaàn 1)

Tuïng neâu chung: Nuùi Tu-di - ñaát baèng nôi choán, Nuùi noï coù nhieàu caây coû moïc, Nhieàu caây vaø raát nhieàu caønh laù, Hoa quaû ñöôïc muøa vaø toát töôi. Hoûi: Vì sao trong taát caû nuùi non, thì nuùi chuùa Tu-di laïi to lôùn, ñeïp ñeõ hôn heát? Ñaùp: Khi theá giôùi môùi thaønh laäp thì nuùi Tu-di aáy coù ñòa giôùi toát hôn heát, choã ôû ñöôøng ñi toát hôn, ñeïp ñeõ hôn heát, chu vi roäng hôn heát, moïi choán hôïp laïi maø taïo neân nuùi naøy. Do nhaân duyeân naøy neân nuùi chuùa Tu- di cao ñeïp to lôùn hôn heát. Hoûi: Vì sao ôû ñòa giôùi phöông Baéc coù nhieàu caây coû nhaát? Ñaùp: Khi theá giôùi môùi thaønh thì gioù thoåi vaøo maët phía Baéc, neân ñòa giôùi ôû ñoù toát hôn heát, choã ôû ñöôøng ñi toát hôn heát, ñeïp ñeõ ñaëc bieät hôn

heát, goàm chung taát caû caùc nôi choán. Theá neân ôû phöông Baéc coù nhieàu coû caây. Hoûi: Vì sao ôû treân maët ñaát maø coù choã thì ñaát cao, coù nôi ñaát laïi thaáp? Ñaùp: ÔÛ treân maët ñaát coù moät ñòa phöông ñaát ñai cao voït, laïi ít möa, neáu nöôùc rôi thaám xuoáng thì noù seõ suït xuoáng ôû döôùi thaáp, neân ñaát ôû ñoù thaáp. Laïi ôû maët ñaát naøy coù moät ñòa phöông, döôùi maët ñaát ñoù coù nhieàu baùu vaät nhö saét, ñoàng traéng, saùp traéng (chì, thieác) saùp ñen vaø vaøng baïc v.v..., cuøng caùc thöù cöùng raén khaùc naèm saâu trong ñaát. Tuy coù trôøi möa xoái nöôùc xuoáng nhöng chæ phaù phaàn döôùi, neân ñaát ôû ñoù cao leân. Vì caùc nhaân aáy maø treân maët ñaát coù nhöõng choã ñaát cao hoaëc thaáp. Hoûi: Vì sao trong soá nuùi non coù loaïi nuùi cao, coù loaïi nuùi thaáp? Ñaùp: Nghóa laø khi theá giôùi naøy môùi thaønh laäp thì coù gioù thoåi raát maïnh laøm tung ñaát caùt roài gom laïi thaønh ñoáng cao leân. Neáu gioù thoåi nheï thì gom tuï ít ñaát, neân thaønh ñoáng nhoû, ñoù laø caùc nuùi thaáp. Vaø laïi caùc nôi coù nuùi cao voùt, gaëp ít möa vaø nöôùc chaûy xuoáng phaù huûy caùc nôi thaáp, cho neân nuùi ôû ñoù thaáp. Laïi coù nhöõng nuùi ôû trong ñoù coù nhieàu baùu vaät nhö saét, ñoàng traéng, saùp traéng, saùp ñen, vaøng baïc vaø caùc thöù cöùng raén khaùc naèm saâu trong ñaát, döôùi nuùi. Tuy trôøi möa xoái nöôùc xuoáng, nhöng ñaát ôû ñoù khoâng bò phaù huûy neân nuùi ñoù cao. Do caùc nguyeân nhaân ñoù, neân caùc choã treân maët ñaát coù nuùi cao, nuùi thaáp.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.